

Telegraful Român

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Politica școlară.

Domnul Dr. Iacob Bleyer, profesor de limba germană la universitatea din Budapesta, și-a expus în «Pester Lloyd» din 20 Septembrie n. păreri asupra chestiei școlare, atât de actuale. Multe dintre aceste păreri se potrivesc și la punctul nostru de vedere, de aceea credem că facem serviciu bun chestiei întregi, publicându-le. Iată ce scrie domnul Bleyer:

Indemnând de succesele ce le-a putut realiza maghiarizarea în orașe și mai ales în sinul intelectualilor, ea tinde să asimileze și păturile de jos ale poporului. Spre scopul acesta ia în ajutor școala poporală în credința că răspândirea limbei maghiare înseamnă totodată și sporirea și îmbogățirea maghiarilor în înțeles etnic. Ce bază greșită are concluzia aceasta, o dovedește în deajuns dezvoltarea relațiilor naționale din Austria: limba germană de stat, caracterul german al armatei și germanizarea întregii instrucții școlare n'au împiedecat trezirea naționalităților, ci dimpotrivă, au dat tocmai avânt mișcării pornite de acestea.

Politica școlară pusă în serviciul tendințelor de asimilare nu poate duce la nici un rezultat mai ales față de cele două naționalități: română și sârbă. La acestea e rasa una cu biserica. Biserica nu li se poate sugruma, atât pentru autoritatea ierarhiei lor, cât și a fanatismului lor religios, iar prin aceasta le este salvată și rasa.

De fapt politica școlară maghiară arată oarecare rezultate — esteriore — numai la populațiunea germană. Dintre toate naționalitățile ungare au germanii cele mai puține școli populare cu limba de propunere germană, cu toate că ei au avut odată cele mai multe. Dar și aceste școli rămase cu limba germană, dau în limba aceasta rezultate nemulțumitoare, deoarece autoritățile controlează și în acestea numai sporul produs în limba maghiară.

Cum s'a putut întâmpla aceasta, e ușor de înțeles. Germanilor le-a lipsit, — cu excepția sașilor din Ardeal, — energia de apărare, pe care o posedă biserica românilor și a sârbilor, și influința acestora la tron și regim. Dacă se ivea câte unul din sinul intelectualilor care cuteza să-și ridice glasul împotriva acestei politici școlare, acesta era stigmatizat ca «pan-german» și «agitator». Astfel a fost exploatată prietenia germanilor și materialismul țaranului german, pe care îl seducea ajutorul de stat dat școalelor populare, și astfel o școală după alta a fost jertfită maghiarizării. Va să zică asertiunea despre o opresiune sau persecutare a germanismului în Ungaria e numai o acuză răutăcioasă.

Astfel a putut să dovedească politica școlară maghiară față de germani un rezultat desăvârșit... Ajunsu-și-a însă ținta dorită, putut-a realiza, ori peste tot poate ea realiza asimilarea limbistică și etnică a germanilor? Alungarea limbei germane materne prin școală n'a succes nicăiri, iar o însușire adevărată a limbei maghiare s'a putut realiza numai acolo, unde s'au îmbiat anumite condiții pri-

elnice: în satele unde sunt germanii amestecați cu maghiarii, sau unde comunele sunt învecinate. Singură școala poporală nu ajunge, ceeace e de sine înțeles. Cum s'ar și putea ca o comună germană care e 30, 50 ba chiar 100 km. departe de cea maghiară să se contopească cu maghiarii, atât ca rasă, cât și ca limbă? Pentru că singură însușirea limbei maghiare chiar dacă se poate realiza, nu e faptice nici un câștig real pentru maghiari. Românul, sârbul, care vorbește ungurește, precum și cehul sau polonul care vorbește nemțește, rămâne un român, sârb, ceh sau polon tot atât de conștiu ca oricare conațional al lui, care își vorbește numai limba maternă.

Care e rezultatul adevărat al acestei politici școlare? Asimilarea etnică sau numai însușirea corăspunzătoare a limbei maghiare nu se poate realiza prin școala poporală. E o muncă si-sifică nesfârșită și fără rost, deoarece copiii în urma limbei germane dominante în sat și familie intră în școală totdeauna fără să știe ungurește și după terminarea școlii se întorc iar la germanismul lor. Cea mai mare trudă și cel mai mult timp însă se întrebuințează totuși numai pentru ajungerea acestui rezultat limbistic de formă, ceeace are ca urmare naturală, că elevii nu-și pot însuși nici cea mai minimală măsură de cunoștințe reale, de cari au trebuință neapărată în viața și trebile satului lor; nici ungurește, nici nemțește. Cât de trist se prezintă apoi chestia instrucției limbii germane, o dovedește mai bine declarația contelui Tisza față de contele Apponyi, în ședința camerei din 25 Iunie 1917, în care condamnă neglijarea instrucției școlare în limba maternă a elevilor cari nu vorbesc ungurește: «Căutați de pildă ce amărăciune uriașă produce aceasta la elementul atât de puternic al națiunii ungurești, la Șvabii noștri, când văd că copiii lor cresc fără să știe nici ceti, nici scrie nemțește. Ce amărăciune produce faptul, când soldatul scrie tatălui său, iar tatăl are lipsă de tălmăciu ca să poată ceti scrisoarea fiului, care nu știe decât numai ungurește».

Este deci politica aceasta școlară o necesitate de stat? În nici o privință. Și fără cunoștința limbei maghiare este și rămâne germanul Ungariei maghiarofil, deoarece e convins că soarta lui e pentru totdeauna legată de soarta maghiarilor. Politica aceasta nu numai nu constituie necesitate de stat, ci chiar din punctul de vedere al maghiarilor e în cea mai mare măsură păgubitoare, deoarece slăbește culturalicește, etnicește, politicește și economicicește pe germani și pe încetul îi ruinează cu totul.

Contele Tisza a mai zis în aceeași vorbire: «M'am convins că noi înstrăinăm pe concetățenii noștri germani și slovaci, adicți nouă, cele mai puternice și credincioase propte ale politicei noastre naționale, îi expunem urgiei și ni-i facem dușmani, dacă le interzicem instrucția limbei materne».

De fapt nemulțumirea nu e mică și a crescut mai ales în cursul războiului, care a dovedit ce însemnătate mare are cetitul, scrisul și peste tot cultura, ca nici când în vremile pacifice de până aci. Cu drept pot zice germanii: «În Ungaria se poartă acum lupta pentru drepturile poporului, iar nouă, germanilor, să ne stea și mai departe închis cel mai natural și uman drept, de a ne însuși cunoștințele cele mai elementare în limba noastră maternă?»

Deunăzi a adus o gazetă maghiară știrea, că poporul lapilor cere dela regimul norvegian, ca întreaga instrucție școlară să li se facă în limba maternă.

Declar cu toată hotărârea, că politica aceasta școlară contribuie în măsură mare de a se porni dinlăuntru curentul, care a făcut de repetite ori încercări să străbată din afară: adecă o serioasă chestie politică germană în Ungaria. Luând în seamă, că chestia aceasta ar întovărăși și pe germanii Ungariei cu celelalte naționalități, ea ar deveni o chestie primejdi-oasă atât pentru unii, cât și pentru alții.

Ce dorim noi, eu și tovarășii mei de credință, pe seama germanilor din Ungaria? Nu dorim nimic din ceeace ar fi spre paguba statului național maghiar, ceeace să slăbească supremația maghiară. Poporul maghiar este și pentru noi națiunea, la care ținem cu aceeași dragoste, credință și alipire ca oricare maghiar de rasă. «Germanismul» nostru însă este pentru noi însuși poporul nostru, precum pentru maghiarul din Ardeal este ceva deosebit chestia săcuiască. Asemenea acestora nu simțim nici noi nici o deosebire între poporul nostru și națiune și avem firma credință, că apărând interesele noastre, apărăm și interesele și binele națiunii întregi.

Ce cerem noi deci? Cerem restabilirea școalelor populare germane de odinioară, cari au fost ridicat poporul nostru, făcându-l cel mai cult în țară și au dat națiunii noastre ungare în toate ramurile statului oamenii cei mai vrednici, iar în literatură, știință, cultură și artă personalități neîntrecute. Limba maghiară nu cerem să fie eliminată din școalele acestea, ci să stea după cum și-a avut locul corăspunzător și în școalele vechi, din cari am eșit și noi.

Noi cerem revizuirea ordinațiilor ministeriale ce se refer la chestia aceasta, și dacă e neapărat de lipsă chiar și revizuirea legilor respective. Îndeosebi cerem, — citez cuvintele contelui Tisza, — «ca hiperzelul, șovinismul exagerat al ministerului și al organelor competente», care a săvârșit atâta amărăciune și care a fost stigmatizat în ședințele dietale din Martie 1914 atât de contele Tisza, cât și de contele Apponyi, ca acest șovinism «care mereu tinde să mântuiască statul maghiar milenar», să nu mai fie remunerat, ci dimpotrivă reglementat printr'o controlă severă.

E superfluu să accentuez, că în dorințele noastre ce privesc școala noastră poporală germană, nu suntem

încăpăținați. Intru cât se poate dorim în tot cazul să sporim în poporul nostru german cunoștința limbei maghiare, dar nu în paguba și pe socoteala culturi sale populare, ci spre întregirea și desăvârșirea acesteia. Spre scopul acesta s'ar putea ridica în orașe școli populare superioare, cu internate ieftine, unde cu plăcere își vor trimite țărani noștri copiii, să-și însușască limba maghiară. Nu este scopul nostru ca prin școala poporală germană să recâștigăm posturile pierdute și să împedecăm procesul de asimilare acolo, unde împrejurările îl favorizează. Din punctul de vedere al Ungariei și al germanismului ungar noi aprobăm părerea lui Fr. Naumann, exprimată cătră Europa în numele poporului german din Germania: «Noi germanii voim intru cât se poate, să ajutăm pe toți frații noștri din Europa de mijloc, ne ferim însă de a reprezenta aspirații exclusiv germane până în cea din urmă insulă limbistică, precum și împotriva oricărei contopiri».

Mai avem însă și altă dorință. Toate naționalitățile, afară de germani, au la conducere pe intelectualii lor nu numai în cele culturale, ci și în cele economice și politice. Desconsiderăm orice separatism, precum și orice politică afară de partidele maghiare, ne-am convins însă că poporul nostru fără conducerea intelectualilor săi nu poate emula cu celelalte naționalități. Germanii culti sunt împrăștiati prin toate părțile țării, adeseori în posturi însemnate, numai în patria lor nu se pot valida, spre paguba poporului lor și a națiunii maghiare întregi. Germanismul nostru se macină intelectualicește și inconștient, cum s'a întâmplat și cu Zipsul, al cărui germanism s'a ruinat și a devenit nefolositor și pentru clasa de mijloc maghiară. Noi dorim conducători pentru poporul nostru, cari îi cunosc virtuțile și păcatele, și cu toate aceste virtuți și păcate îl iubesc și îl pricep cu tot sufletul lor. Conducători, cărora nu le este indiferent, că cutare cerc german sau sat german se ruinează, iar cercurile sau satele vecine ale altor naționalități în urma organizației și energiei lor interne se ridică. Dorim ca elementul german să fie întrebuințat cu mai bun rezultat atât în administrația de jos, cât și în cea de sus, și să fie pus la locul ce i se cuvine după număr, cultură și vrednicie și în reprezentația politică.

Acestea sunt dorințele noastre, pe care le prezentăm sincer și pe față națiunii maghiare. Implinindu-ni-se aceste dorințe vom fi și noi mulțumiți și va trebui să fie mulțumiți toți germanii din și afară de monarhie. Nu cerem ajutor din partea germanilor din afară, din contră, amestecul lor în trebile noastre politice l-am considera lipsit de tact și păgubitor. Noi dorim înțelegere binevoitoare și aprobare din partea națiunii noastre ungare, o cerem aceasta spre binele și fericirea patriei noastre maghiare.

În interesul relațiilor noastre germano-maghiare, rugăm pe germanii

noștri și tot în interesul acestora rugăm pe maghiarii noștri, să dea ascultare cuvintelor noastre. Fiind însă vorba de hotărâri de caracter politic, rugăm înainte de toate guvernul maghiar să ne dea ascultare. (s. s.)

Instalarea

noului vicar episcopesc al Orăzii-mari.

— Raport special —

Oradea-mare, 8 Octomvrie n.

Cum se știe scaunul de vicar și președinte al Consistorului eparhial din Oradea-mare, prin avansarea la demnitatea de arhiepiscop și mitropolit a Ex. Sale, I. P. S. Domn *Vasilie Mangra*, încă în toamna anului trecut a ajuns în vacanță. Sinodul eparhial dela Arad, întrunit în primăvara anului curent, a ales vicar și președinte al Consistorului pe P. C. Sa părintele protosincol *Roman R. Ciorogariu*, dir. sem. în Arad.

Instalarea în scaun a P. C. Sale a avut loc Mercuri la 3 Octomvrie n. din anul c. Cu toate că dorința expresă a noului vicar a fost, ca actul introducerii să fie restrâns în cadrele strictei oficialități, membrii Consistorului și intelectualii din Oradea-mare n'au putut lăsa să treacă prilejul acesta sărbătoresc, fără ca să și manifesteze în forma cuvenită dragostea cu care de mult își așteptau pe noul șef bisericesc și reverința, cu care datorau poziției și persoanei sale marcante.

Actul instalării a decurs precum urmează:

Sosind cu trenul dela Arad în preșeara zilei festive, P. C. Sa păr. protosincol a fost întâmpinat la gara dela Oradea-mare de referenți și funcționarii Consistorului, în societatea cărora a luat cina. În ziua următoare s'a săvârșit apoi însuși actul instalării. Solemnitatea s'a început cu serviciul dumnezeesc, oficiat în biserica centrală din Oradea-mare, de asesorii A. Horvath, Gh. Tulbure și G. Papp, fiind de față membrii Consistorului și alți onorațiori din loc. P. C. Sa a asistat la serviciul divin luând loc în scaunul vicarial din biserică. După terminarea «Chemării Duhului Sfânt» Consistorul s'a întrunit în ședință plenară extraordinară, convocată anume pentru actul instalării. La ședința aceasta, căreia s'a dat caracter public, au asistat și protopresbiterii din districtul orădan.

După cetirea actelor privitoare la alegerea și aprobarea canonică a noului vicar, Consistorul esmite o deputațiune compusă din asesorii G. Tulbure, Dr. N. Popoviciu și I. Diamandi, care să invite pe P. C. Sa la ședință. Făcându-și intrarea în sala de ședință, P. C. Sa a primit cu vii aclamațiuni. Președintele subst., A. Horvath, binevintează pe noul vicar printr'o alocuție acomodată, la sfârșitul căreia, în calitate de mandatar al P. C. Sale D-lui Episcop diecezan, îl declară de instalat în postul și demnitatea, la care a fost chemat din partea bisericii.

Ocupând scaunul prezidial, între aclamațiile celor prezenți P. C. Sa păr. Roman R. Ciorogariu rostește un frumos discurs de program.

Cu liniștea omului cugetător, cu sinceritatea preotului convins și uneori cu avânt de apostol entuziasmat își desfășură P. C. Sa principiile democratice, după care are să cărmuiască biserica vie din vechea dieceză a Orăzii-mari, a cărei guvernare i s'a încredințat. Discursul acesta, izvorât din concepții superioare și prevestitor al unui vânt de premenire în felul de cărmuire a vieții noastre bisericești administrative și pastorale, a lăsat în inimile ascultătorilor cea mai profundă impresiune. (Vom da vorbirea în numărul viitor. Red.)

După cuvenitele formalități ședința de instalare s'a ridicat.

Au urmat recepțiunile, prezentarea diferitelor corporațiuni și organe bisericești (protopopii tractuali, funcționarii consistoriali etc.) cari au ținut să deie espreșiune sentimentelor lor de reverință și devotament față de noul lor șef.

La orele 12 actul festiv a fost încheiat cu un prânz comun.

În Duminica următoare P. C. Sa păr. vicar episcopesc și-a luat în seamă moștenirea sufletească. Și-a început activitatea pastorală, pontificând Sf. Liturgie în biserica catedrală din Oradea-mare, în cursul căreia a predicat de pe amvon.

Correspondent.

REVISTĂ POLITICĂ.

Franța. Declarația deputatului Henessy, rostită în cameră, că propaganda de pace în mijlocul țărănimii franceze prinde rădăcini tot mai adânci, se confirmă și din altă parte. Ministrul de agricultură David a recunoscut, că i s'a raportat faptul despre dorința de pace a poporului; dar ministrul a adăugat îndată, că guvernul a luat măsuri în contra uneltirilor desfășurate de agenți dușmani în cercurile țărănilor. Recolta din vara anului curent este numai pe jumătate ca în anii normali, din motivul că trei milioane de țărani fac serviciu militar; iar o parte din femeile, care se ocupă cu economia de câmp, a trebuit să fie angajată la industria războiului. În asemenea împrejurări ministrul n'a avut încotro, a mărturisit că problema alimentării publice în Franța este cât se poate de gravă.

Rusia. Unul dintre delegații conferenței democratice dela Petrograd, cu numele *Dan*, a declarat că această conferență nu poate să și termine desbaterile, fără a se pronunța despre pace. De aceea în numele partidului maximalist propune, să se facă apel către toate democrațiile lumii.

Apelul accentuează, că afacerea apărării Rusiei revoluționare este în același timp afacerea tuturor democrațiilor din lume. Înfrângerea revoluției rusești ar însemna un nou ră-

sboi de revanșă, și groaza înarmărilor nouă ar amenința lumea. Conferența democratică salută ideea unei conferențe socialiste internaționale și apelează la democrațiile din toată lumea, să ajute năzuințele pacifice ale revoluției rusești.

Președintele enunță următoarele:

Conferența aprobă hotărârea firmă a democrației rusești, că se luptă pentru pacea fără anectări și fără despăgubiri, și își exprimă dorința, că voința aceasta să se aducă la cunoștință într'un manifest, redactat de reprezentanții partidelor conferenței democratice.

Propunerea s'a primit cu strigăte de: Să trăiască pacea internațională!

Așa numitul *parlament provizor*, instituit de conferența democratică, și-a ales președinte pe *Ceidze*. Acest parlament are dreptul de a interpela guvernul, care este dator să răspundă. Guvernul nu este responsabil parlamentului provizor; însă fără a avea încrederea acestui corp, nici un guvern nu poate rămânea la putere. Cum se va înțelege guvernul lui Kerenski cu acest parlament anticipat, se va vedea în scurtă vreme.

Noul minister, format în acord cu partidele democratice și civile, este alcătuit în următorul mod: Miniștri socialiști sunt: *Kerenski* ministru-președinte și suprem comandant; *Nikitin* la interne; *Maliantovici* la justiție; *Procopovici* la aprovizionări; *Axentiev* la agricultură; *Gvosdev* la lucrări publice. Miniștri nesocialiști sunt: *Tereșenco* la externe; *Conovalov* la comerț și industrie; *Bernațki* la finanțe; *Galkin* la instrucție publică; *Cartașev* la culte; generalul *Verhovski* la război, și alți cinci miniștri la celelalte departamente.

Dela Oradea-mare.

Actul P. S. Sale, Domnului *Ioan I. Papp*, Episcop al Aradului, prin care încuviințează alegerea părintelui protosincol *Roman R. Ciorogariu* de vicariu episcopesc și președinte al consistorului diecezan din Oradea-mare, e de cuprinsul următor:

Ioan, din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmeagului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan.

Iubitelui Cler și tuturor credincioșilor din părțile aparținătoare Consistorului Nostru din Oradea-mare: dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Cristos, împreună cu salutarea Noastră arhierescă!

Prin alegerea și introducerea Excelenței Sale, fostului vicariu-episcopesc *Vasilie Mangra*, în scaunul de arhiepiscop al Transilvaniei și de mitropolit al bisericii Noastre

române ortodoxe din Ungaria și Transilvania, devenind în vacanță postul de vicariu episcopesc, președinte la Consistoriul nostru diecezan din Oradea-mare, sinodul nostru eparhial, în ședința sa dela 12/25 Aprilie a. c., a ales de vicariu episcopesc, președinte la pomenitul Consistoriu orădan pe venerabilul părinte protosincol *Roman Ciorogariu*, a cărui alegere încuviințându-l și Noi cu datul de mai jos, terminul pentru introducerea în acest post însemnat l-am satorit pe ziua de Miercuri, în 20 Septemvrie (3 Octomvrie) a. c.

Aceasta îndeplinire a vicariatului episcopesc din Oradea-mare făcându-o cunoscută Vouă tuturor, iubit cler și popor din districtul Consistoriului Orăzii-mari, vă pofim pe toți: ca pe susnumitul vicar al Nostru, venerabilul părinte protosincol *Roman Ciorogariu*, să-l recunoașteți de atare, în afacerile oficiale să-i dați toată ascultarea și supunerea, iar afară de oficiu — stima și reverința cuvenită.

După care, cu binecuvântarea arhierescă am rămas al vostru tuturor

Arad, 12/25 Septemvrie 1917

de bine voitor:

Ioan I. Papp m. p.,
episcopul Aradului.

Războiul.

10 Octomvrie n.

Frontul dela *ost*. Eveniment mai esențial nu s'a întâmplat. În Macedonia trupele bulgare au respins mai multe detașamente engleze, cari după o pregătire mai lungă artileristică voiau să înainteze. Frontul *italian*. Nimic deosebit. Frontul dela *vest*. La gruparea de armate a moștenitorului de tron Rupprecht, pe lângă unsprezece divisiuni engleze au intrat și trupe franceze în luptele din Flandria, desvoltând împreună o puternică sforțare de puteri, care însă s'a istovit în fața statorniciei trupelor germane, aflătoare în apărare. Luptele îndârjite s'au dat pe un front de 20 kilometri ziua întreagă, până târziu noaptea. Dușmanii au aruncat în foc mereu trupe nouă, dând și câte șase asalturi după oaltă, dar tot câștigul lor e o fâșie de pământ, în o adâncime de un kilometru și jumătate. Pe celelalte locuri la frontul acesta germanii și-au păstrat pozițiile. Dușmanii au avut perderi mari.

11 Octomvrie n.

La frontul *ostic* pe mai multe locuri a deschis dușmanul focul de artilerie, care a fost puternic pe șesul românesc dela Brăila, bombardată de ruși, ca răspuns la bombardarea orașului Galați din partea bateriilor noastre. În Macedonia a fost activitate vie războinică între lacul Ohrida și lacul Presba. În Albania și la frontul *italian* nu s'a întâmplat eveniment mai mare.

Frontul dela *vest*. La gruparea de armate a moștenitorului de tron Rupprecht luptele de artilerie s'au potențat în mod însemnat după amiază. Francezii au atacat, dar fără rezultat. Englezii nu au atacat. Pe celelalte locuri foc de artilerie. S'a desvoltat și o luptă mare aeriană, la care au participat 80 de aeroplane. Trei aeroplane dușmane le-au nimicit germanii. Trupele

FOIȘOARA.

Eroul.

(După Körner) de Dr. Sebastian Stanca.
(Urmare).

Serisoarea a șaptea.

Vila Maria, 25 April 1915.

Sunt copilul casei acum. Tata și mama caută cu tot prilejul să și dovedească iubirea lor pentru fiul cel nou, iar Maria trăiește numai pentru mine. Ziua întreagă suntem împreună și zi de zi văd cum scumpa mea copilă se desvoltă ca un boboc de trandafir în fermece tot mai multe și mai cuceritoare. Imi vorbește multe de fratele ei. Și simt că și eu îl iubesc. Când și el va fi cu noi, unde va fi fericirea mai deplină ca în casa noastră?

Dragă pretine. Ce lanț de flori de bucurie și iubire va încununa viitorul meu! Scumpa mea copilă va fi în mijlocul nostru soarele, care cerne asupra noastră numai lumină și căldură. Voi trăi zile pe cari nu le-aș da pe toate tezaurele lumii. E mare și dumnezeiască bucuria corăbierilor, când vasul lor scapă teafăr din vârtejul furtunii pustitoare în adăpostul portului ocrotitor, când treci peste nemernicia zilelor ce se alungă și alergi călăuzit mereu de nădejdea supremei fericiri vremelnice spre zorile iubirii pure și dăinuitoare. Pretine, ziua mea a răsărit,

Serisoarea a opta.

Vila Maria, 28 April 1915.

De ce te temi, nu te trece. Ceasul despărțirii noastre a sosit. Chemarea poruncii mă smulge din brațele iubitei mele Maria. Astăzi mi s'a dat porunca să-mi retrag trupa la distanță de două ceasuri de aici. Dușmanul se apropie și noi probabil îl vom aștepta în poziții mai sigure pe culmile de lângă Ostrița. Războiul la care m'am înrolat cu atâta însuflețire, mă umple astăzi de mâhnire. Gândul că poate nu-mi voi mai vedea scumpa tovarășă de viață niciodată, îmi stoarce sudori reci pe frunte, fiori de groază mă fulgeră până în adâncul sufletului și o presiune neagră mi se țese în urzeala visurilor mele. Și barem dacă am merge înainte. Dar să-mi las Vila Maria și ce am mai scump pe lume în mâinile dușmanului, e grozav. Nu sunt din firile acelea, cari pot răbda orice lovituri. Curaj și cutezanță am, dar n'am puterea să aștept realizarea dorințelor mele prin răbdare. Câtă ură veninoasă se infiripă în sufletul meu, când știu că mâne se va desfăta dușmanul în încăperile fericirii mele. Mă tem că nu voi avea putere destulă să înfrunt sbuciumul despărțirii noastre. În fața astorfel de momente se năruie cea mai puternică conștiință a bărbăției.

Serisoarea a noua.

Ostrița, 4 Mai 1915.

Nu aștepta, iubite pretine, să-ți descriu momentele despărțirii noastre, n'aștepta să-ți mărturisesc chinul sufletesc, lacrimile

Mariei și jalea casei, în care am trăit cele mai scumpe momente ale vieții mele. Am dat ascultare poruncii mai înalte și astăzi după șase zile suntem așezați în întăriturile dela Ostrița. O dulce mângăiere, dar cu atâta mai plină de dor, îmi imbie împrejurarea că de pe culmile de aici se deschide privirii mele largă valea până la Vila Maria, și ceasuri întregi ispitesc cu ochianul departării, iar sticla minunată îmi arată adeseori în fereastra vilei pe stăpâna vieții mele. Ce pustii și nesuferite sunt toate în jurul meu. Sbuicismul războinic, care începe să prindă viață și aici, unde suntem concentrate câteva regimente, mă umple de groază și disgust. Un singur simțământ mă stăpânește zi și noapte, mare, năvalnic și învăpăiat: iubirea Mariei. Și acesta e atât de urias, încât în fiecare clipă stă să sdrobească cătușile cari mă țin încătușat. O, și nu pricep cum mai pot trăi fără de ea.

Serisoarea a zecea.

Ostrița, 8 Mai 1915.

Iubite, furtuna clocote în sufletul meu, presiunea mea pornește spre desnodământ. A sosit porunca asaltului asupra Vilei Mariei. Și generalul a chemat pe cei ce vor să săvârșească de bunăvoie această ispravă periculoasă. Înțelegi, că eu am fost cel dintâi care m'am prezentat. Eu să-mi scap odorul din mâinile dușmanului, să fiu iar lângă dânsa, să simt viul cald al trupului ei în brațele mele, gândul acesta îmi împrumută aripi nevăzute și toarnă

energie nebiruită în vinele mele. Mandatul e greu, dușmanul e puternic și lupta va fi aprigă și sângeroasă. Dar un Dumnezeu e în ceruri și nădejdea mea să razimă pe dânsul. Iubirea și datorica mă cheamă. El îmi va asculta rugăciunea. Ocrotit de dânsul în luptă vitejească voi să-mi recuceresc femeia. — La revedere, scumpa mea Marie!

Până aci scrisorile lui Tudor Marin. Un mortor al celor petrecute mai apoi povestește cele ce urmează: În zorile zilei de 9 Mai 1915, chinut de o neliniște înfrigurată a pornit Tudor Marin în fruntea trupeii împotriva dușmanului. Pe potece ascunse, dar bine cunoscute de dânsul plânuia Tudor Marin să se apropie de sat și într'un asalt scurt dar bărbătesc să dovedească pe dușman. Se apropiase bine de posturile dușmane dar Tudor Marin ne mai fiind stăpân pe sine s'a tradat, dușmanul s'a alarmat și într'o clipă i-a ieșit în cale ca un zid de fier nebiruit. Asaltul s'a desfășurat furios pe întreaga linie, lupta s'a încins flămândă piept la piept, încăerarea înfricoșată se tăvălia în urlete grozave lăsând în urmă vaete și sânge și trupuri fărâmate. Flăcării lui Tudor tot voinic de frunte duceau năvală înainte tăind goluri largi în rândurile dușmane. Îndărjirea creștea sălbatică din clipă în clipă, flăcării lui nu mai erau oameni, erau smei porniți la biruință sigură. Goana nebuună în sfârșit ajunse la vilă. Dușmanul își strânse rămășițele în vila Mariei.

(Va urma).

de sub comanda clironomului german au dat asalt asupra pozițiilor franceze și le-au cucerit. Patru contraasalturi franceze, date pentru recucerirea lor, le-au respins germanii, cu pierderi mari pentru francezi.

În luptele date în aer germanii au nimic în luna trecută 22 baloane și 370 aeroplane dușmane și au pierdut 5 baloane și 82 aeroplane.

Apel!

Stimat popor român! E atâta jale în locuințele noastre, a căror atmosferă e plină de gemete și suspine, de dureri și doruri fără de sfârșit... Chiliele vaste, cu mobiliatura de spital, îți inspiră o groază ce îți apasă sufletul obosit și deprimat. Tăcerea de mormânt sfâșiată din când în când de țipetul suferindului, ce poate nu peste mult nu mai este, îți inspiră o lugubritate ce te înfioară! Incercații de soarte reînțorși rânjiți și morboși, de prin deosebita fronturi, zac cu zecile de mii prin spitalele țării! Și printre ei câți români înstrăinați și fără prieteni și cunoșcuți, cari în cele mai multe locuri nici înțeleg și se pot cu cei din jurul lor! Ce plictisitor să zaci cu săptămânile sau chiar cu lunile fără de a vorbi în limba ta! Lecuirea acestui neajuns însă se poate face prin cetire!

Bibliotecile spitalelor sunt pline de cărți și de jurnale de toate limbile, numai cele românești lipsesc. Soldatul de român și aici trebuie să se lupte cu neajunsuri; căci de el nime nu s'a îngrijit, ca în momentele de grea încercare să aibă la dispoziție o sfântă carte de rugăciuni, o carte de povestiri, sau vre-un ziar românesc, ca după o amorțală mentală de 3 ani de luptă să se mai poată recrea sufletește! Și când ne vedem în această stare, ce te face să-ți sângereze inima de neaz, venim și apelăm stăruitor către înalta nație românească, ca să aducă o mică jertfă și pe aceasta cale față de mult încercații ei fii.

Vitrinele prăvăliilor sunt încărcate cu cărți românești, cumpărându-le, le trimiteți la adresa spitalelor, căci mare serviciu ne faceți!

Rugând pe Dumnezeu îndurărilor, ca să le răspundească însuși dăruitorilor noștri, sunt cu dragoste de fiu credincios: Sibiu, 1 Octomvrie 1917. k. u. k. Garnisonsspital Nr. 22, IV Abtheilung III. 14z.

Theodor A. Bogdan
învățător voluntar.

Reorganizarea

învățământului teologic și a educației seminariale.

De Dr. Lazar Iacob, profesor seminarial în Arad. (Urmare).

V. Dreptul bisericesc.

Dreptul bisericesc, care încă se poate număra la disciplinele practice, expune drepturile și datorile membrilor bisericii. La studii dreptului bis. se va pune mai mare preț pe cunoașterea organizației, administrației, vieții bisericii, a raportului dintre biserică și stat și a raportului față de alte confesii. Tractarea amănunțită a izvoarelor dreptului — având în vedere scopul practic al învățământului — poate să se omită. În cadrele acestui studiu să se dea atențiune deosebită dreptului particular al bisericii noastre, să se trateze statutul organic, diferitele regulamente și legile civile privitoare la afaceri bisericești.

Studiul intensiv al dreptului canonic este indispensabil tocmai în zilele noastre, pentru că numai cunoașterea lui ne poate da orientare, în chestiile de politică bisericească a timpului nostru și poate stabili marginile legitime ale autocefaliei bisericii particulare.

Dreptul bis. se va preda în anul al III-lea, în 6 ore pe săptămână, tot în cadrul acestora se va face și cetirea canoanelor.

VI. Cântare și Tiple.

În ritul bisericii orientale cântarea are rol însemnat, de aceea trebuie să formeze obiect de studiu. La cântare în special să se aibă în vedere scopul practic, să se dea atențiune deosebită celor opt glasuri, cântărilor ocazionale și numai după acestea irmoaselor și pricesnelor. Cântarea ar trebui să fie distracție după o muncă încordată, dar la noi tocmai cântarea este lucrul cel mai greu, pentru că se impun îndatoriri superflue ca: memorizarea troparelor, condacelor, irmoaselor.

Învățământul nu este practic, căci aproape tot timpul se pierde cu învățarea irmoaselor și pricesnelor, de cari preotul nu are așa mare lipsă, și nu rămâne vreme tocmai pentru cântările ocazionale, cari sunt

mai de lipsă preotului la diferitele servicii. Aici s'ar ajuta, dacă s'ar admite întrebuirea notelor la irmoase și pricesne prin ce s'ar înlesni foarte mult învățarea acestora și ar rămânea vreme destulă și pentru cântările ocazionale.

Pentru cântare se vor lua 2 ore în fiecare curs. În anul I se vor lua glasurile și aplicarea lor, în anul al II-lea aplicarea glasurilor, sfetilne, heruvice, irmoasele și pricesnele sărbătorilor mai mari; în anul al III-lea cântări ocazionale, irmoase și pricesne.

Tipicul se va preda în fiecare curs câte o oră pe săptămână.

VII. Administrația bisericească sau stilul bisericesc.

Candidatul la preoție trebuie să fie introdus în timpul studiului și în afacerile oficiului parohial. În calitate de conducător al oficiului, preotul trebuie să se distingă prin iubirea de ordine și punctualitate, iar la acestea trebuie să se obicinuiască încă din școală.

Dar ca oficiul să se poată conduce în mod exemplar, e lipsă de norme precize, ca fiecare să știe: ce trebuie să facă și cum să lucreze. Aici însă se ivește adevărata greutate. La noi sunt atâtea dispoziții, dar nu s'a făcut nici o îngrijire de adunarea lor în sistem. Avem constituționalismul bisericesc de 50 de ani, dar până astăzi nu avem o colecție a normelor, cari sunt în vigoare și cunoașterea cărora e indispensabilă pentru conducerea unui oficiu. În lipsa aceasta de sistem și de orientare sigură fiecare om lucrează după conceperea sa, fiecare om trebuie să treacă peste greutățile începutului, ca și când ar fi vorba de un oficiu numai de curând sistematizat. Acolo însă unde nu sunt bine stabilite și sistematizate normele, lipsește condiția esențială de progres. Aceasta este cauza, că administrația noastră este grea.

Neajunsul acesta trebuie să se simțască cu deosebire atunci, când e vorba de introducerea elevilor în administrația bisericească, pentru că școala reclamă deja sistem. Ca să aduc un exemplu. E vorba de matricule, documentele cele mai însemnate ale parohiei. Unde sunt adunate normele pentru conducerea și rectificarea acestora, cum să se dea diferitele extracte, ce timbre să se pună? Toate acestea sunt lucruri însemnate pentru un începător.

Se impune dar necesitatea adunării în sistem a diferitelor dispoziții și întocmirea unui manual de administrație, căci în lipsa acestora poate fi vorba numai de tehnica lucrărilor, nu însă de administrație în înțeles strict.

Să precizăm acum, ce va trebui să se ia la administrația bisericească? Aici elevul va fi introdus practic în agendele oficiului parohial: conducerea diferitelor registre, redactarea actelor oficiale, socoțile bisericești; se vor trata regulamentele din punct de vedere practic.

Administrația bis. se va propune în cursul al III-lea 1 oră pe săptămână. La facultatea teologică din Cernăuți stilul curial bisericesc se propune numai într'un semestru, 1 oră pe săptămână.

Acestea sunt studiile teologice indispensabile. În teologiile romano-catolice se evită cu cea mai mare îngrijire studiile, prin cari s'ar introduce un element eterogen în educația preoțească. La noi, corespunzător împrejurărilor noastre specifice, se iau și studii de altă natură, dar trebuie să observăm, că introducerea altor studii e admisă numai cu rezerva, ca acelea să nu fie în paguba educației teologice.

Pe lângă studiile teologice în planul de învățământ se vor lua, ca studii auxiliare, următoarele:

1. Limba și literatura română.

Scopul: exprimarea corectă a ideilor în vorbire și în scris. Se va da atențiune deosebită literaturii religioase. În fiecare semestru se vor face două lucrări în scris. Se va preda în cursul I și II câte 2 ore, de tot 4 ore.

2. Științele pedagogice.

Conform organizației noastre școlare, parohul e director școlar, deci în calitate aceasta trebuie să aibă cunoștințele necesare de pedagogie, de organizația școlară și învățământul elementar, cunoștințe cari îi fac serviciu bun și la împlinirea oficiului de catihet.

Dintre studiile pedagogice se vor propune:

a) Psihologia în cursul I, 2 ore pe săptămână.

b) Didactica, elemente de metodică și organizația școlară, în cursul II, 2 ore.

3. Constituția sau noțiuni de drept, în anul al treilea, 1 oră.

4. Economie.

Aici se vor împărtăși practic cunoștințele necesare de grădinarit și pomărit... și elementele de economie națională. Se va preda în cursul I și II, câte o oră pe săptămână.

5. Igiena în cursul al III-lea, 1 oră.

Economia și Igiena însă nu vor forma obiecte de examen.

Ar fi foarte bine, dacă s'a introduce și un curs de Sociologie, la care diferitele chestiuni sociale să fie tratate din punctul de vedere al concepției creștine.

Bine înțeles, studiile acestea trebuie să fie predate de oameni cu pregătiri speciale și să nu fie îngreuiate cu propunerea lor profesorii de teologie, cari nu au pregătiri speciale pentru ele.

Am înșirat studiile, cari sunt indispensabile pentru câștigarea culturii teologice. Dacă studiile acestea s'ar putea preda în fiecare curs deosebit, profesorii ar avea un număr prea mare de ore, un număr cum nu se obișnuiește la o școală superioară, cece ar fi spre paguba educației teologice. De aceea se impune și la noi trebuința introducerii cursurilor bienale, ca în teologiile rom.-catolice, unde cursurile bienale sunt introduse aproape la toate studiile. Adevărat, că este mai logic, dacă studiile se preda deosebit în fiecare curs, dar atunci se cer mai multe puteri didactice. Noi nu suntem pentru introducerea cursurilor bienale pe toată linia, ci numai la unele studii.

Prin introducerea cursurilor bienale la unele discipline și restrângerea altora la anumite semestre, numărul orelor la profesori s'ar reduce, fără să fie lipsă de puteri didactice nouă. Profesorii ar fi scutiți de a-și mistui energia cu o mulțime de studii, căci într'un an ar aprofunda un studiu, în al doilea alt studiu. În felul acesta — având în vedere principiul împărțirii lucrului — și învățământul s'ar face mai intensiv, fiindcă pentru studiile cari se propun în cursuri combinate, rămân ore mai multe decât în cazul, când s'ar propune deosebit.

În institutul nostru — în urma memoriului pe care l-am prezentat Consistorului — cursurile bienale s'au introdus de probă în anul acesta și conferința profesorală a fost în situația plăcută de a constata, că prin cursurile acestea — și în împrejurările nefavorabile de acum: lipsa de local corespunzător, ținerea cursurilor numai după amiază — s'a putut da extensiune mai mare studiilor. În lipsa acestora ar fi fost necesară reducerea orelor, ca toate studiile să se poată lua în planul de ore.

Cursurile combinate s'ar introduce numai la studiile următoare: 1. Istoria bisericească anul I și II; 2. Teologia fundamentală și Dogmatica c. I și II; 3. Exegeza la c. II și III; 4. Cetirea și explicarea cursorică a sf. Scripturi, I-III, 1 oră; 5. Limba română c. I și II; 6. Constituția (Noțiuni de drept) c. II și III, s'ar preda tot în al doilea an. — Unele studii se vor restrânge numai la un semestru.

(Va urma)

NOUȚĂȚI.

Adunare de pace în Viena. În sala festivă a consiliului comunal vienez s'a ținut Duminecă după amiază o adunare de pace. Adunarea, organizată de partidul creștin-social, și cercetată de câteva mii de oameni, a fost deschisă de principele *Liechtenstein*. După vorbirea membrului din comitetul provincial *Kantsak*, primarul Vienei *Weisskirchner* a declarat, că țara noastră a făcut tot ce a putut pentru restabilirea păcii; poporul a primit cu adâncă recunoștință cuvintele Maiestății Sale adresate către papa. La propunerea primarului s'au trimis telegrame de mulțumire nunciului papal din Viena, precum și Monarhului. Adunarea a primit, din toate părțile monarhiei, depeșă de aderență.

Congresul medicilor. În zilele dintre 25 și 28 Octomvrie se ține în Budapesta un congres general pentru igiena poporală, la care vor participa cam 500 de medici, din toate părțile țării. Congresul își va ține ședințele în sala vechiului parlament, după următoarea ordine de zi: Reforma administrației sanitare. Chestiuni de igienă în orașe și sate. Asigurarea poporală. Chestia spitalelor, locuințelor ieftine și a alimentării populare. Combaterea tuberculozei, a boalelor sexuale, alcoolismului etc.

Fabrică nouă de aluminiu în Ungaria. Un consorțiu austriac de mari industriași va înființa în comitatul Bereg o fabrică nouă de aluminiu. Metalul, cum se vestește, are să fie produs după o nouă patentă din alumit (peatră acra). Lucrările de clădire se încep zilele acestea.

Prețul pământului se urcă mereu. La Neoplanta s'a licitat nu de mult o moșie de 162 de lanțe (jugere). Cu acest preț s'a vândut lanțul de pământ cu șapte mii de coroane. Agricultorii au promis pentru același pământ 9000 coroane de jugăr.

Nou ministeriu în Austria. Maiestatea Sa a adresat ministrului președintelui austriac un autograf, prin care îl împuternicește să înființeze un ministeriu pentru îngrijire socială.

Caz de moarte. Fostul președinte al camerei ungare și conducător al partidului independenței, *Iuliu Justh*, a încetat din viață Miercuri în 10 I. c., în etate de 67 ani, în locuința sa din hotelul «Ungaria» în Budapesta. Neobositul om politic, unul dintre cei mai vrednici bărbați ai țării, a murit în urma unei apoplexii de inimă.

Cancelărie advocațională. *Advocatul Dr. Ioan și-a mutat cancelaria în Sibiu-Nagyszeben, strada Uresului (Reisbergasse) Nr 11, vis-a-vis de librăria lui Krafft.*

Desdaunare. Ziarul sibian S. D. T. află, că ministrul prusian de război a însărcinat o comisiune, din care fac parte și ofițeri austro-ungari, să constate pagubele, cauzate de soldați de ai Germaniei, în pământurile, casele și locuințele din Ardeal, cu prilejul luptelor purtate pentru alungarea armatei României de pe teritoriul ardelean. După stabilirea definitivă a pagubelor suferite, guvernul german va acorda proprietarilor deplină desdaunare. Același lucru s'a făcut de altfel în anul trecut și în părțile bănățene, unde guvernul german a rebonificat cu vreo cinci milioane de mărci pagubele cauzate locuitorilor de către soldați de ai Germaniei, când trecuseră în Sărbia.

Funcționarii de stat cer earăș ajutoare. Duminecă s'a ținut în Budapesta o șgomotoasă adunare de funcționari ai statului, cari s'au declarat nemulțumiți cu adaosele de 100 — 200 procente, având în vedere împrejurările de astăzi. S'a hotărât, ca în cazul când nu li se încuviințează îmbunătățiri nouă de salar, să facă apel la scutul organizației de resort și să trimită o delegație la regele Carol, pentru a cere sprijinul necesar.

Congres evreesc în Rusia. Evreii din Rusia se pregătesc să țină un congres, în care au să se formuleze cererile lor către constituanta și către congresul de pace al puterilor. Alegerile pentru congres se vor face în Decembrie. Toți evreii, bărbați și femei, au drept de vot. Programul congresului conține, între altele, asigurarea drepturilor civile și naționale ale evreilor în Polonia declarată neatârnată, în Palestina și în România.

Al șaptelea împrumut ungar de război. Ministrul președinte, *Dr. Wekerle*, cum se scrie din Budapesta, a intrat în tratări amănunțite cu șefii marilor bănci privitor la al șaptelea împrumut ungar de război. Se crede, că pe la sfârșitul lunei curente au să se înceapă semnările publice la noul împrumut, care, după semnele de până acum, va da un rezultat și mai bun, decât al șaselea împrumut de război.

Bancă de femei. Cu un capital de 30 de mii de funți turcești, femeile constantinopolitane, de naționalitate turcească, au înființat o societate pe acții pentru a întemeia un magazin de mode. Membri în direcție și funcționari ai societății pot să fie numai femei.

Mai mulți copii. *Frankfurter Zeitung* povestește următoarea întâmplare: Cunoscutul general francez *Pau*, vizitându-și compatrioții, bolnavi sau răniți, internați în Elveția, către fiecare soldat, postat în șir, se adresează cu întrebarea: «Câți copii are familia dtale?» Cei mai mulți răspund: «Eu sânt singurul copil al familiei». Mai rar: «Am un frate, sau o soră». Foarte puțini soldați spun, că au doi sau mai mulți frați. Acestor puțini soldați generalul li-a exprimat mulțumirea sa; celorlalți li-a zis însă la fel: «Dacă mama dtale ar fi născut cu doi copii mai mult, germanii astăzi n'ar sta în Franța». — Partea glumeață a istoriei este faptul, că generalul *Pau*, — cum se spune, — este om neînșurat.

Teatru cinematograf. La *Apollo*, în Strada Schewis, se reprezintă: Sămbătă în 13 Octomvrie, piesa renumită *Povestirile lui Hoffmann*. Duminecă și Luni, în 14 și 15 Octomvrie, *Alibi* (aiurea) II, piesă jucată de artiști și artiște de mâna întâi. Reprezentațiile se încep la orele 6^{1/2} și 8^{1/2} seara, Duminecă și la 4 după amiază.

(195) 2—3

Nr. 406/1917

(194) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător din parohiile:

1. **Loamneș** și filia **Mândra**, și 2. **Răusadului** se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Salarul e cel normat de lege, și adevă de la parohii cu întregire de stat;

Locuință și grădina în natură.

Reflectanții la unul din aceste posturi să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu, având a se prezenta și în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Sibiu, în 23 Septembrie 1917.

Dr. Ioan Stroia,
protopresbiter.

Nr. 488,917

(196) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a **Galpuia**, protopresbiteratul Unguraș, pe baza rezoluției Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 12 Octombrie 1916 Nr. 9364 Bis, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B pentru dotațiunea de stat.

Concurenții cu dreptul de a concura la această parohie își vor înainta petițiile cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul indicat și sunt datorți a se prezenta înainte de alegere în biserică pentru a cânta, cu prealabila încunoștințare la oficiul protopresbiteral.

Fizeșșanpetru, la 14/27 Sept. 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Pavel Roșca,
protopresbiter.

Nr. 286,917

(197) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Cigmău**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în termenul deschis, și — pe lângă prealabila încunoștințare a subsemnatului — să se prezinte în comună la sf. biserică spre a cânta, resp. a celebra și cuvânta.

Geoagi-Algyógy, 16/29 Sept. 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici,
protopop.

Nr. 290,917

(198) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Valea mare**, în tractul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă, cu restricția §-lui 26 din Regulamentul parohial.

Cererile instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar reflectanții să se prezinte în parohie — cu prealabila știre a protopopului — spre a se face cunoscuți poporului.

Geoagi-Algyógy, 18 Sept. v. 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici,
protopop.

S'a pierdut 6 vaci

la târgul din Săliște în 5 l. c., toate 6 sânt marcate cu semnul «M» tăiat în păr. Cine știe ceva despre ele, este rugat să înștiințeze administrația acestui ziar, și va primi o răsplată.

(199) 1—3

Concurs.

Devenind vacant al doilea post de învățător la școala confesională gr.-or. română din **Zlatna**, tractul protopresbiteral al Abrudului, în urma deciziei comitetului parohial din 14 Septembrie a. c. acest post este a se întregi prin o învățătoare, și spre acest scop se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

Salar anual 1200 coroane dela parohie în rate lunare anticipative, relut de cvartir, 300 coroane, și de grădina 20 coroane.

Învătoarea pe lângă propunerea diferitelor discipline de învățământ este îndatorată a propune și lucrul de mână și alte îndeletniciri casnice și economice.

Concurențele își vor înainta petițiile instruite conform prescrișelor legii, în termenul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Abrud, 20 Septembrie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

In editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Mărturisirea ortodoxă

bisericii catolice și apostolice de răsărit

revăzută la însărcinarea comisiunii, după traducerea arhimandritului Filaret Scriban, de **Dr. Pavel Roșca**, prof. sem., cu binecuvântarea Exceleței Sale a Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop al Transilvaniei și Metropolit al Românilor gr.-or. din Ungaria și Transilvania **Ioan Meșianu**.

Revizuirea e făcută pe baza textului cel mai autentic al scrierilor simbolice publicate de prof. dela facultatea teologică din Atena **I. E. Mesotora**, sub titlul: „*Τὰ συμβολικά βιβλία*“. Atena 1883.

În această ediție, bine îngrijită și din punct de vedere al limbii, pe lângă „Prefața“ revăzătorului în care se indică istoricul edării acestei cărți simbolice și izvoarele considerate, se publică și o parte din „Precuvântarea“ arhimandritului Filaret Scriban, împreună cu biografia mitropolitului **Petru Movila**, precum și aprobările patriarhale referitoare la această carte simbolică.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde broșată, cu prețul de **3 cor.**

Revanzătorilor li se dă rabat 20%.

In editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane, în traducere românească, făcută de dl **Teodor V. Păcățian** redactorul „Telegrafului Român“ a apărut

Evangelia ca bază a vieții,

celebra lucrare a lui **G. S. Petrow**, în care carte sunt tratate cu multă putere de convingere temele următoare: *Principiile fundamentale ale civilizației. Educarea voinței în spirit creștinesc. Degenerarea morală. Sublimitatea evangheliei. Împărăția lui Dumnezeu.*

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**. Prețul unui exemplar e **1 cor. 50 fileri plus 15 fileri** porto postal.

Revanzătorilor li se dă 20% rabat.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu:**

Frumoasa din Nor

și alte povești

de
E. Hodoș.

Prețul 2-50 cor. + porto 20 bani.

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de **Dr. I. Lupaș**, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericești

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană din Sibiu-Nagyszeben.**

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2-50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană din Nagyszeben—Sibiu:**

Tipicul bisericii ortodoxe

Intocmit pentru trebuințele preoților români și ale elevilor seminariilor

de

Aurel Popoviciu,

duhovnic-econom seminarial, instructor de cântări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan prin decizia din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu **5 Cor.** plus **50 fil.** porto, recomandat.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană:**

Conlucrarea omului cu Dumnezeu.**Predici**

de

Mihai Păcățian,

protopresbiter

și alți preoți din presbiteratul B.-Comloșului.

Prețul **3 cor.**, plus **12 fil.** porto.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană:**

Despre caritatea creștinească.**Trei predici**

de

Abatele Metodi Zavoral.

Prețul: **30 fileri plus 10 fileri** porto. Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.

A apărut

în editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preainălțatului împărat și rege **Francisc Iosif I**, sub îngrijirea și binecuvântarea Înalt Preasfințitului Domn **Ioan Meșianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religie gr.-or. din Ungaria și Transilvania, cavalier al ordinului Francisc Iosif clasa I și al coroanei de fer clasa II. Proprietar al crucei pentru merite, membru în casa magnaților etc. etc.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumos în piele roșie, fără copeii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu **20 cor.** scumpindu-se pielea, legată în pază neagră și la mijloc imprimat o cruce, cu **15 cor.** Revanzătorilor se dă rabat **10%**. Tipar frumos cu litere latine, de calitate primă, și hârtie fină și trainică.

A apărut

în editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane

Carte de rugăciune,

în care se cuprinde: **Rugăciune de dimineață; rugăciunea sfintei treimi; rugăciune către Dumnezeu Fiul; Psalmul „Miluește-mă Dumnezeule“**, etc.; **rugăciunile mesei; Simbolul credinței; rugăciune de seara; rugăciune către Dumnezeu Tatăl; rugăciune către născătoarea de Dumnezeu; rugăciunea sfintei cruci rugăciune către domnul nostru Iisus Cristos și rugăciune la nenorociri și alte necazuri.**

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană**, și se vinde legată în culoare roșie și vânăta cu **40 fileri**.

Format plăcut, mic, pentru a se putea purta și în buzunar.

Preoților, profesorilor și învățătorilor, la comanda de cel puțin 50 exemplare, pe lângă achitarea prețului sau expedarea cu rambursă, li se dă **20%** rabat.

Este o carte de rugăciune foarte corectă și potrivită nu numai pentru trebuințele sufletești ale oricărui creștin, ci și ca dar la copii, precum și pentru ostașii din război, atât după cuprins, cât și după format și exterior.

În „Biblioteca meseriașilor români“

au apărut:

Nr. 1. **A. Kotzebue**: **Nepotul răsătat**, farsă în 5 acte (după o traducere a lui **Ioan St. Șulțiu**, prelucrată de **T. V. Păcățian**) . . . —60

Nr. 2. **I. Ne-troy**: **Pribegii**, comedia din viața meseriașilor în două acte, localizată de **Dr. Seb. Stances** . . . —50

Nr. 3. **Carol F. Pfau**: **Tânărul editor**, îndreptar pentru începători și pentru cei ce voese a se ocupa cu editura, trad. de **Radu P. Barcianu** . . . —60

Nr. 4. **Ioan Lupean**: **Bucovina n'a învățat și umbra la însurat**, sau **Vlăduțel mamei** . . . —40

Nr. 5. **Iuliu Crișan**: **Carierile vieții**. Partea I. **Carierile economice, industriale și comerciale** . . . —60

Se pot procura dela **Librăria arhidiecezană, Sibiu**.

Anunț.

S'a redus prețurile cărților:

1. **Arhiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Șaguna**, de **N. Popea**, arhim. și vicar arhiepiscopesc, dela **5 cor.** la **2 cor.**

2. **Memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andreiu baron de Șaguna**, sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873, de **N. Popea**, arhim., vic. arhiep. Tomul I, dela **2 cor. 60 fil.** la **2 cor.**

3. **Insemnările unui trecător**. **Crâmpiele din sbuciumările dela noi**, de **O. Goga**, dela **3 cor.** la **1 cor. 50 fil.**

4. **Desvoltarea primatului papal și influința lui asupra creștinătății**. **Cercetări istorice**, de **S. Popescu**, dela **1 cor. 25 fil.** la **50 fil.**

Librăria arhidiecezană.